

TŘESKAN

třebovské skautské noviny

Speciál pro účastníky IV. sněmu kmene OS

Úvodem

Podruhé během necelého půlroku hostí naše středisko zástupce oldskautů z celé republiky - po listopadové celokmenové poradě tentokrát „v síle“ sněmu OS. Byli bychom samozřejmě rádi, kdyby jednání sněmu bylo plodné a úspěšné, aby se tak zúročila náročná příprava. Jako pořadatelé se budeme snažit, aby všechno organizačně „klaplo“ a Vy jste se po dobu sněmu u nás cítili co nejlépe. A samozřejmě budeme rádi, když si od nás odvezete nejen spoustu sněmovních dojmů a informací, ale i poznání, že existuje sice malé, ale zajímavé město Moravská Třebová, ve kterém působí docela šikovní skauti. Bude-li tomu tak, bude to naší největší odměnou za vynaložené úsilí.

Abychom Vám usnadnili seznámení s naším městem a skautským střediskem, připravili jsme pro Vás toto speciální číslo našeho střediskového časopisu.

Příjemný pobyt a hezké počtení !

Jessie

Stručná historie města Moravská Třebová

Oblast, ve které se rozkládá dnešní město Moravská Třebová, leží na pomezí Čech a Moravy a až do 13. století byla jen velmi řídko osídlena. Byly tu hluboké, husté lesy, až do 13. století cíleně udržované, jako přírodní ochrana hranic a jakékoli mýcení zde bylo panovníkem zakázáno.

Právě tento lesnatý újezd daroval roku 1248 král Václav I. za věrné služby Borešovi z Oseka, jinak z Rýzmburka. Ten se bezpro-

středně ujal osidlování tohoto kraje. Povolal sem kolonisty ze středního Německa, Horní Falce a Pomohání, aby vymýtili lesy, zúrodnili půdu a založili města.

Tak došlo někdy kolem poloviny 13. století k založení města Moravská Třebová. Jméno lokátora ani zakládací listina se bohužel nedochovaly a první dosud známá písemná zmínka o městě je v zakládací listině nedalekého kláštera Koruna. Z této listiny z roku 1267 vyplývá, že v době založení kláštera byla již Moravská Třebová městem spravovaným podle magdeburského práva a jako svědci jsou tu jmenováni také třebovský fojt a písař.

Po Borešově smrti drželi panství jeho potomci. Nejzajímavější postavou je zřejmě Friedrich ze Šenburka, který se po smrti Borešova syna Bohuslava stal poručníkem jeho dětí. Friedrich se dostal do sporu se svým sousedem, olomouckým biskupem

Dětřichem z Hradce. Vybuodoval si totiž na nedalekém Hřebči hrádek, avšak již na pozemcích biskupových. Spor měl být vyřešen smířčím výrokem čtyř zvolených rozhodčích. Tito se však nedohodli a tak se celá věc dostala až před krále Václava II. Král rozhodl hrádek na Hřebči zbořit. Friedrich však neuposlechl a postavil se na odpor. Na Moravu byla vyslána trestná výprava pod vedením králova otčíma Závíše z Falkenštejna, hrádek byl zbořen a odbojný Friedrich vyvázl jen díky přimluvě svých přátel a slibu, že bude zachovávat mír. Svůj slib však nedodržel a byl potrestán utětim prstu pravé ruky.

Smrtí Bohuslava syna Boreše II. vymřela roku 1325 třebovská větev rodu Rýzmburků a město připadlo jako odúmrt' králi Janu Lucemburskému. Ten je však po dvou letech zastavil panu Jindřichu Železnému z Lipé. Po smrti Jindřicha roku 1365 koupil Moravskou Třebovou markrabě moravský Jan Jindřich. Za jeho držení dostalo město svá první dvě velká městská privilegia - právo odúmrtí a právo milové a založilo si po vzoru jiných svobodných měst městskou knihu. Od této doby začíná ve městě rozvoj řemesel a obchodu.

Roku 1398 daroval markrabě Jošt město Erhartovi z Kunštátu. Od něj přešlo panství roku 1408 na Bočka z Kunštátu a z Poděbrad a dále na jeho syna, pozdějšího krále Jiřího z Poděbrad. Díky této skutečnosti se městu vyhnulo plenění za husitských válek. Roku 1464 daroval Jiří z Poděbrad celé panství svému věrnému stoupenci Zdeňku Kostkovi z Postupic. Posledním třebovským pánem z postupického rodu byl od roku 1477 Jiří Hrabíše Kostka, který za spolumažitele panství přijal Jana Heralta z Kunštátu.

Jako občasník pro své členy vydává JUNÁK - středisko 509-04 Moravská Třebová s podporou firem DIATEXT, PCservis a STŠ MO Moravská Třebová. Šéfredaktor a graf. úprava: ing. Pavel Navrátil - Jessie (J. K. Tyla 5, 571 01 Moravská Třebová, tel./fax: 0462 - 318 296(7) 07 - 15:00, email: pana@scova.vabo.cz). Neprodejné. Toto číslo vyšlo 21. dubna 1998.

70

Jan Heralť však poté, co se mu dostalo samostatného držení, město roku 1486 prodal Ladislavu z Boskovic.

Ladislav z Boskovic byl předurčen k duchovnímu stavu. Navštívil Itálii, Afriku, Palestinu a jižní Německo, odkud si přivezl mnoho cenných rukopisů a různých jiných sběratelských kuriozit, které vystavil v zámku v Moravské Třebové. Zdejší zámek se mu zalíbil a zvolil si jej za své nové sídlo. Vyvázal se z duchovního stavu, a aby zachoval rod, oženil se s Magdalénou z Dubé. Nepohodlnou trebovskou tvrz pak dal přestavět v pozdně gotickém slohu. Doba vlády Ladislava z Boskovic a celého jeho rodu znamenala pro město období nového rozmachu a růstu.

Po smrti Ladislava z Boskovic drželi panství jeho syn Kryštof, vnuk Ladislav Velen a pravnucci Václav a Jan. Janem, roku 1589 tato rodová větve vymřela po meči. Na vládu Ladislava a jeho nástupců upomínají především mázhausy domů v historickém jádru města. Roku 1509 došlo k velkému požáru, při kterém celé, do té doby převážně dřevěné město, lehlo popelem. Bylo nutno vystavět je znova, a to již z cihel a kamene. Ladislav měl zájem na tom, aby jeho sídelní město bylo co nejvýstavnější a velkoryse podporoval stavební činnost měšťanů.

Moravskotřebovské náměstí. Poč. 20. stol.

Po Janu z Boskovic zdědil roku 1589 panství jeho synovec Ladislav Velen ze Žerotína. Hned v prvních letech po svém návratu ze studií začal s opravami zámku. Nechal přistavět rozsáhlý trakt s arkádami a postupně opravovaný a rozšiřovaný zámek se stal jeho oblíbeným sídlem a střediskem rušného společenského života. Jistě ne náhodou byla Moravská Třebová na počátku 17. století nazývána Moravskými Athénami. Toto období však skončilo roku 1621 bitvou na Bílé Hoře. Ladislav Velen, jako jeden z vůdců protihabsburského povstání a moravský zemský hejtman, musel na Velikonoce roku 1621 uprchnout ze země a jeho panství bylo zkonfiskováno.

Po porážce protihabsburského odboje a útěku Ladislava Veleny ze Žerotína ze země

připadlo konfiskované moravskotřebovské panství knížeti Karlovi z Lichtenštejna. Tím začalo období násilné rekatolizace a hospodářského i kulturního úpadku. Rekatolizace probíhala od května roku 1623. V roce 1631 byl farní i hřbitovní kostel znovu vysvěcen a v roce 1678 uzavřel provinciál P. Bernard Sannig s knížetem Karlem Eusebiem z Lichtenštejna smlouvu o založení kláštera Řádu menších bratří - františkánů.

V letech 1840 a 1844 postihly město dva velké požáry, při kterých vzala za své renesanční podoba fasád měšťanských domů. Vysoké attiky byly nahrazeny novými obytnými patry a fasády doznaly většinou klasicistní úpravy.

Rok 1848 proběhl i v Moravské Třebové v duchu velkoněmeckého nacionalismu. Do frankfurtského parlamentu byl zvolen moravskotřebovský občan Dr. Karel Giskra, který tehdy údajně při projevu z balkónu zdejší radnice poprvé použil jméno „Schönhengstgau“ (Hřebečsko). V roce 1849 připadla Moravská Třebová k brněnskému kraji a stala se sídlem okresního hejtmánství, tvořeného soudními okrasy Moravská Třebová, Svitavy a Jevíčko.

Na přelomu století byla již Moravská Třebová významným centrem textilního průmyslu a zároveň politickým a kulturním střediskem širokého okolí. V období před první světovou válkou pokračovala již dříve započatá stavební činnost. Došlo k výstavě nových ulic, pokračovalo budování kanalizace, bylo zavedeno elektrické osvětlení a v letech 1912 - 1914 byly postaveny městské lázně. Roku 1901 byl přestavěn hostinec „Na písku“, čímž zde vznikl velký sál, umožňující konání společenských akcí. Nejvýznamněji ovšem pozvedl kulturní úroveň moravskotřebovský rodák L.V. Holzmeister, který městu věnoval svou sbírku mimoevropského umění a v letech 1904 - 1906 postavil reprezentativní budovu muzea. První světová válka pak ochromila na několik let hospodářský i kulturní rozvoj města.

Po vyhlášení samostatného československého státu se německé obyvatelstvo Hřebečska odmítlo stát jeho součástí a požadovalo připojení ke státu „Deutsch-Osterreich“. Dne 29. listopadu 1918 se na náměstí konalo shromáždění na podporu práva na sebeurčení. Došlo ke střetu s československým vojskem v jehož důsledku přišlo o život pět německých obyvatel města. V průběhu dalšího měsíce se situace uklidnila a začalo období existence Moravské Třebové jako centra německého jazykového ostrova Schönhengstgau v rámci první republiky. Za první republiky došlo k výraznému počestění města. Největší podíl na tom měl příliv ruských emigrantů, pro které byl moravským místodržitelstvím

na lichtenštejnských pozemcích zřízen uprchlický tábor, vybudovaný v letech 1915 - 1918, a později též od roku 1921 ruské gymnasium.

Návrat k předválečným poměrům nastal až v říjnu roku 1938, kdy bylo město i okolí obsazeno německou armádou a na základě Mnichovského diktátu začleněno do hitlerovské Třetí říše. Bylo vyklizeno vojenské reformované reálné gymnázium, předány úřady a nastal útěk česky hovořícího obyvatelstva.

Zpět do Československé republiky se město a okolí vrátilo po skončení druhé světové války. Moravská Třebová byla osvobozena 9. května 1945 vojsky 4. ukrajinského frontu. V poválečných letech 1945 - 1947 probíhaly odsuny německého obyvatelstva, nové osídlování a lidové soudy s fašisty, zrádci a kolaboranty.

V roce 1960 byl správní reformou zrušen okres Mor. Třebová a město a okolí bylo včleněno do nově vzniklého okresu Svitavy.

Současná podoba zámku.

V Moravské Třebové se nachází mnoho významných, zvláště pak renesančních a barokních památek. Mezi památky předního významu patří: zámek, radnice, morový sloup, měšťanské domy na náměstí a v okolních ulicích, Křížový vrch s kalvárií, hřbitovním kostelem, lapidáriem a Schody mrtvých.

Jiří Šmeral

Muzeum a jeho okolí na poč. 20. století.

Šest třebovských divů

Když jsem dělal na konci porady Oldů v neděli 16. XI. 97 průvodce po městě skupině věrných, kteří vydrželi až do konce, vyprávěl jsem jim říkanku zdejších německých starousedlíků o divoch našeho města. Vzbudila velký zájem, a tak ji zde dávám k dispozici. Snad se bude hodit našim čtenářům i Oldům, až se zde znovu setkáme v dubnu.

1. Turm ohne Grund
2. Loch ohne Spund
3. Kristus ohne Wund
4. Schießstädt' am Rand
5. Eislauf am Sand
6. Schul' auf der Pfütz'
7. sind trübauer Witz.

ad 1. Věž radnice opravdu nemá základy a stojí jen na klenbě průchodu k farnímu kostelu.

ad 2. „Díra bez šuntu“ - „U lochu“ byl název hospody pod „Křížákem“, jak začínají kryté schody na hřbitov. Hospoda měla sklepy vykopané do svahu Křížového vrchu“ a byly zřejmě nevyčerpatelné - tedy bez šuntu. Byla zbořena při vybudování silničního obchvatu, ale sklepy jsou užívány dodnes.

ad 3. Na kříži u hřbitovního kostela je Kristus skutečně bez typické rány v boku, kterou mu zasadil římský voják, aby zjistil, zda už je ztuhlý. Kristus je tedy zobrazen ještě ve smrtelné křeči.

ad 4. Než ji přestěhovali za město, měli třebovští opravdu svoji stílnici na západních hradbách, tedy na okraji města. Dnes z ní zbyl jen kulatý altán blízko tržnice.

ad 5. Restaurace „Na Pískách“ měla poblíž hřiště, která se v zimě kropila a bruslilo se tam; takže v Třebové se opravdu chodilo bruslit nikoli na led, ale „na písek“.

ad 6. Poblíž dnešní „žizkárny“ byla mokřina a bývala na ní louže (Pfütze). Protože tam byly nejlacinější parcely a na školství se vždycky šetřilo, byla tam postavena škola.

ad 7. Sedmým třebovským divem - vtípem (byť i drastickým) by mohla být historie nešťastných milenců - Anny Gloserové a Josefa Herknera s místním názvem „Annenruhe“ (Annin odpočinek). Odmítnutý milenec, když jeho milá, nuceně provdána za jiného, za rok po svatbě zemřela, ji po jejím pohřbu vyhrabal a ukryl ve své poustevnické zahradě na Křížáku. Přes veškerá pátrání nebyla nalezena a její hrob byl objeven až skoro za 100 let při náhodném odstřelu v lohu. Dnes jsou oba milenci - ale každý zvlášť - pohřbeni na místním hřbitově. Ale to by byl celý román a chtělo by to zvláštní zpracování. V bývalé hospodě „U Lochu“ se o tom hrávalo divadlo a snad dodnes ho hrají odsunutí krajané v Německu.

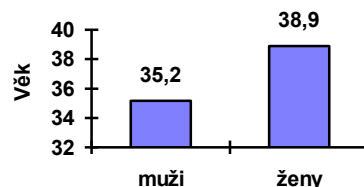
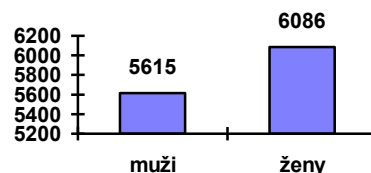
Jožka Pivec

Moravská Třebová a její současnost

Moravská Třebová je město ležící na pomezí Čech a Moravy. Do 18. století byla součástí severní Moravy, později patřila k Brněnskému kraji. Historickým předělem se stal rok 1960, kdy byl zrušen dosavadní okres Moravská Třebová a město se stalo součástí nově zřízeného okresu Svitavy v kraji Východočeském. Podle nejnovějšího územně správního dělení by měla patřit Moravská Třebová stále do Čech, tentokrát do kraje Pardubického.

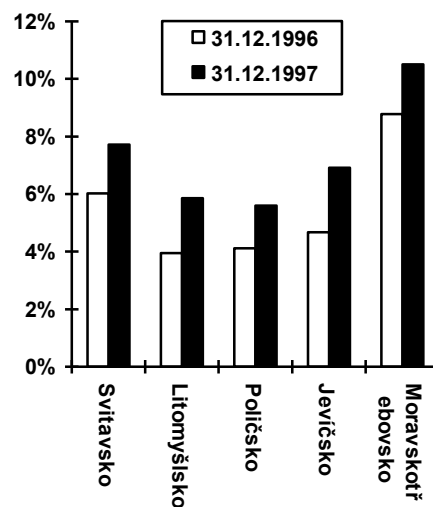
K 31.12.1997 mělo město 11 701 obyvatel. Průměrný věk jeho obyvatel byl 37,1 roků.

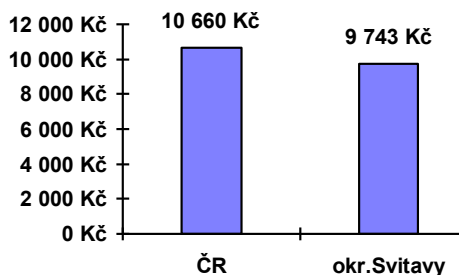
Město, které má pověst upadajícího a neperspektivního...

Ve městě je obrovská nezaměstnanost, jedna z nejnižších mezd v republice, zoufalý nedostatek kvalifikovaných pracovních příležitostí, totálně zanedbaná infrastruktura. Situace je znázorněna v následujících grafech.

Nezaměstnanost na okrese stoupá.

Průměrné mzdy (za posledních 11 měsíců):

Další bolestí města je **problematika existence nemocnice**. Během roku 1997 proběhla rekonstrukce nemocnice za přímého finančního příspěví jednotlivých občanů města. Výběrová komise ministra zdravotnictví však rozhodla o zrušení všech lůžkových oddělení akutní péče této nemocnice. To znamená, že na dvou třetinách okresu Svitavy budou 3 nemocnice (Litomyšl, Polička, Svitavy) a ve zbývající třetině okresu (Moravskotřebovsko, Jevíčko) žádná. Při zrušení nemocnice jde hlavně o zdraví občanů, event. záchranu života, celé spádové oblasti (tj. 30 tis. obyvatel). Zrušení nemocnice by dále zhoršilo již tak tíživou sociální a ekonomickou situaci Moravskotřebovska a Jevíčska, které patří mezi nejzanedbanější a nejhudší regiony v republice. Rada města a vedení nemocnice se však snaží najít řešení.

Ve městě můžete nyní vidět celou řadu výkopů. Probíhá tu rekonstrukce kanalizační sítě, do komunikace bude položen i nový vodovod, pod zemí povedou veškeré telefonní kabely. Do června bude probíhat také generální oprava ulice vedoucí z autobusového nádraží na náměstí - výsledná vozovka bude z žulové dlažby a s žulovou mozaikou na chodnících. Realizace těchto akcí dává naději na zlepšení životních podmínek obyvatel našeho města.

Jaké jsou hlavní myšlenky řešení ekonomických problémů města ?

- Nahradit převažující textilní průmysl města, který je v krizi (zavírání celých provozů), novými výrobními aktivitami, které nahradí ztracené pracovní příležitosti.
- Do podzimu postavit ve městě supermarket, což obyvatelům města ušetří při nákupu čas i peníze.
- Projekt INFOPARK: je stavba nových bytů a rodinných domků s prostory pro kanceláře a dílny s napojením na Internet (celkem 165 bytů). Zde by si mohly zřizovat svá pracoviště různé firmy. Cena nabízených bytů by měla být podstatně nižší než ve velkoměstech. Kvalifikování odborníci by získali podmínky pro svou činnost obdobné jako ve velkých městech. Výstavba je plánována na 2 etapy. 1. etapa začne již letos a má trvat 3 - 4 roky. Tento výjimečný projekt dosud nebyl ve střední Evropě v takovém měřítku realizován.

Kultura

V roce 1996 byla zahájena **rekonstrukce zámku**, dokončení se předpokládá v roce 2003. Do opravené části je umístěna knihovna, galerie a víceúčelový sál. Zámek se stává vyhledávaným místem kulturního a společenského dění. V minulém roce proběhl na nádvoří zámku archeologický výzkum. Největším překvapením bylo objevení ve 2m hloubce pravěké vrstvy z doby bronzové (900-750 př. n. l.). Veškeré archeologické nálezy jsou vystaveny v Městském muzeu.

Budova **Městského muzea** se po nedávné rekonstrukci stala centrem kulturního a společenského života. Nahrazuje ve městě i chybějící kino a divadlo. Expozice Městského muzea obsahují kromě dokladů historie města a jeho okolí i pozoruhodnou sbírku mimoevropského umění.

Město má bohatý kulturní život. Každoročně jsou pořádány v dubnu - květnu Dny slovenské kultury, koncem srpna Zámecké kejkle a kratochvíle, v listopadu divadelní přehlídka Štronzo, v muzeu jsou několikrát do roka instalovány výstavy výtvarného umění.

Moravská Třebová má krásné okolí a zajímavé sportovní možnosti. Je atraktivním cílem milovníků historie, umění, přírody, turistiky i sportu.

Dáša Štěpánková

Stručný nástin historie skautingu v Moravské Třebové

1935 - 1938

Kořeny skautského hnutí v Moravské Třebové sahají do období před druhou světovou válkou, přesněji do roku 1935. V tomto roce byl na zdejším Vojenském reformovaném reálném gymnáziu štábním kapitánem Prášilem založen početný chlapecký skautský oddíl. Zdálo by se, že do našeho města přišel skauting, oproti jiným oblastem, s výrazným zpožděním. To však bylo dáno zejména tehdejšími společenskými poměry. Moravská Třebová byla již od svého vzniku městem s převažující většinou německého obyvatelstva a po vzniku první československé republiky, v roce 1918, kulturním a společenským centrem německého jazykového ostrova nazývaného Schönhengstgau (Hřebečsko). Národnostní poměry ve prospěch českého obyvatelstva se výrazně změnily až po druhé světové válce, kdy byla německá část obyvatelstva odsunuta a oblast byla osídlena nově přichozím obyvatelstvem

z nejrůznějších koutů Čech a Moravy. Konec zdejšímú prvorepublikovému skautování učinil 10. říjen 1938, kdy bylo město a okolí na základě Mnichovského diktátu obsazeno německou armádou a připojeno k hitlerovskému Německu.

1945 - 1948

Stejně jako na jiných místech naší osvobozené vlasti, tak i v Moravské Třebové došlo již během několika prvních poválečných týdnů roku 1945 k obnově skautského hnutí. Tohoto nelehkého úkolu se ujal předválečný vůdce střediska bratr Rudolf Veselý. Vyzval všechny dosud žijící a v městě pobývající skautské vůdce k opětovné práci pro hnutí. Na 12. července 1945 svolal ustavující střediskovou radu, které se kromě něj zúčastnili bratři Svoboda, Novotný, Drlík, Kubín, Kolínský, Ebner, Korec a Hanzl. Na této schůzi se přítomní dohodli připravit obnovení skautského střediska.

Začátky nebyly nijak jednoduché. Bylo nutno vyhledat potřebný počet dětí, zajistit klubovny, kroje a další náležitosti. Po měsíci intenzivní práce, kdy se podařilo sehnat dostatek dětí se zájmem o skautování, se 23. srpna 1945 opět sešla středisková rada. Tentokrát bylo dohodnuto rozdělení vůdců k jednotlivým věkovým kategoriím, k oddílům a k družinám a zvolena středisková rada. S vřelostí začali pracovat bratři Svoboda a Zaraboch, s junáky bratři Getzel, Kubín, Novotný a Kobylka a s rovery bratři Hanzl a Drlík. Dívčí oddíl vedla nejprve sestra Škodová, ale již od počátku roku 1946 ji nahradila sestra Libuše Bílková. Vedoucím střediska se stal bratr Jaroslav Hanzl, který také nahradil bratra Svobodu na postu velitele Moravskotřebovského okrsku. Středisko v Moravské Třebové spadalo do Posvitavské oblasti, jejímž velitelem byl tehdy bratr Antonín Lukavský, a dále pak pod Zemskou radu Junáka v Brně.

Podle stavu ke 14. prosinci 1945 mělo středisko tři oddíly, ve kterých bylo organizováno celkem devadesát sedm členů, včetně dvou činovnic a čtyř činovníků.

ČESKOSLOVENSKÝ JUNÁK
 ÚSTŘEDÍ SKAUTSKÉ VÝCHOVY - PRAHA II, SENOVÁŽNÉ N. 28.
 OBLASTNÍ VELITELSTVÍ SE SÍDLEM VE SVITAVÁCH.

Hoši a děvčata do našich řad!

ČLENSKÁ PŘIHLÁŠKA.

Přihlašuji se za člena velké Junácké rodiny a slibuji na svoji čest, že budu uloženo mi povinnosti předemítat a věrně plnit!

Jméno a příjmení: *Karel Mayerson*
 Narodnost: *Čech*
 Datum, rok a místo narození: *20. srpna 1924 v Brně*
 Přihlášeno: *Dr. Hanzl* Okres: *Brno*
 Bydlíš: _____ Okres: _____
 Zaměstnání: *student*
 Byl[a] jsi již Junákem [Junáčkou]? *ne*
 Kde: _____ Okres: _____
 Jakou funkci jsi zastával[a]? _____
 Odborné Junácké znalosti: _____
 Byl[a] jsi nějakým Junáckým činem vyznamenán[a]? _____
 Jakým řádem a které třídy: _____ Ovědní roč.: _____
 Sloužil jsi již v armádě? _____
 Pracoval[a] jsi v podzemním hnutí, byl[a] jsi partyzánek[kou] nebo za svou národnost německý vyznaménán[a]? _____

V *Brně*, dne *9. 11.* 19*45*
Mayerson
 (vlastnoruční podpis)

Chlapecké oddíly byly dva a bylo v nich celkem šedesát šest chlapců. Dívčí oddíl byl jeden a bylo v něm dvacet pět děvčat. Činnost se rozbíhala jen velmi pomalu, což bylo dáno také nelehkou situací v našem regionu. Po válce odtud byla odsunuta většina německy mluvícího obyvatelstva a město i celé okolí bylo nově osidlováno. Středisku se podařilo získat klubovnu ve dvoře hasičské zbrojnice na Piaristické ulici. Za čas odtud ale skauti museli odejít a jako náhradu jim MNV přidělilo celý dům na téže ulici. Od 24. února 1946 probíhal pro vůdce a rádce kurz, průběžně byly plněny nováčkovské zkoušky a skládány skautské sliby.

Za povšimnutí jistě stojí také jednotné krojové vybavení nejen střediska, ale i celého okrsku. Ušití krojů zajistil v místním podniku Hedva bratr Hanzl a od května 1946 byly k vyzvednutí u bratra Krupky v hostinci „U zlatého džbánů“ na dnešní Olomoucké ulici. V březnu se skauti podíleli na oficiálních oslavách narozenin T. G. Masaryka v Moravské Třebové, které se konaly 7. března 1946 v sále místního Lidového domu. V červnu roku 1946 se uskutečnil slib dívčího i chlapeckého kmene a proběhly „Dny dětské radosti“. Účast na této akci měla za úkol rozšířit povědomí o činnosti skautů v našem městě a proběhla 16. června 1946 u příležitosti Dne dětí. Na hřišti, v areálu tehdejšího SK Moravská Třebová, byl do půlkuhu postaven ukázkový skautský tábor. Nejvíce pozornosti bezpochyby přitahoval průvod městem.

Seřazení proběhlo u ONV. Odtud šel průvod směrem k náměstí a dále až k sálu „Na písku“. V průvodu byly kromě krojovaných skautů a skautek i kapela a různé žertovné atrakce. Jeden skaut jel na valachovi, kterého si vypůjčil v místním pivovaru, jiný jel na starém kole - kostičaru a světlušky nesly vycpaného krokodýla zapůjčeného z místního muzea. V ukázkovém táboře se přes víkend i spalo a v sobotu odpoledne zde skauti pro návštěvníky předváděli ukázkový

program. Letní tábory se nekonaly, neboť nebylo dost peněz na jejich uspořádání. Přes rok však bylo uskutečněno několik výletů do blízkého okolí.

Jedním z nich byl výlet na zříceninu hradu Cimburk spojený s přenocováním, který proběhl v září 1946. Výpravy se zúčastnily oba kmeny. Dívky spaly dole ve vesnici a hoši pod hradem ve stanech. Večer se konal táborový oheň se spoustou scének a písniček předčasně ukončený velkou průtrží mračen. Pokud se nešlo na výpravu, měly družiny a oddíly možnost pobývat na chatě, která stála na stráni při cestě do „Pekla“. Dne 8. září 1946 se celé středisko zúčastnilo slavnostního odhalení pomníku prezidenta T. G. Masaryka v Sušicích. Dne 28. října 1946 pak proběhl v bývalém lomu na Křížovém vrchu slavnostní slib celého střediska. V lednu 1947 okrsek uspořádal terénní pochod do nedalekého polesí Předního Arnoštova. Cestou byla prováděna orientace, pochod nepřehledným terénem, stopování a další skautské dovednosti. Při této příležitosti byl také slavnostně zabydlen srub, který Junáku v tomto polesí darovala Lesní správa. Na začátku roku 1947 se k činnosti přihlásili také old skauti a bylo pro ně plánováno zimní táboření. Junáci se také snažili vystupovat veřejně, aby se o jejich činnosti ve městě vědělo. Dne 6. března 1947 proběhlo veřejné vystoupení junáků s představením divadelní úpravy klukovského románu „Chlapci z Rybářské uličky“. V červnu 1947 byly v Blansku uspořádány činovnícké zkoušky Posvitavské oblasti pro oddílové vedoucí a jejich zástupce. Z moravskotřebovského okrsku se mimo jiné zúčastnil jako místopředseda zkušební komise bratr Papežík, jinak vedoucí oddílu v Nové Vsi a instruktor Moravské lesní školy. V jarních a letních měsících roku 1947 se začaly v činnosti jak třebovského střediska, tak i celého okrsku projevovat nezanedbatelné mezery. V srpnu požádal o registraci při okrsku Petra Mülera (Jevíčko) oddíl z Předního Arnoštova, který do této chvíle patřil k okrsku Moravská Třebová. Celá záležitost byla ukončena 20. listopadu 1947, kdy se v Moravské Třebové sešli junáčtí činovníci, aby nastalou krizi vyřešili. Po této poradě odešel dosavadní okrskový velitel bratr Hanzl ze své funkce a novým velitelem

se stal bratr Krupka. Avšak to se již nad Junákem začala stahovat temná mračna blízkého se konce. Zánik poválečného střediska se datuje někdy do přelomu let 1948/1949, kdy byl po únorových událostech roku 1948 Junák celostátně násilně včleněn do komunisty řízené organizace SČM (Svazu československé mládeže). Zde pak byla jeho činnost postupně omezoována, až byl k 1. lednu 1951 ústředním výborem ČSM (Československého svazu mládeže) rozpuštěn.

1968 - 1970

Dny „Pražského jara“ roku 1968, které s sebou přinesly dočasné uvolnění politických a společenských poměrů, umožnily na krátkou dobu vyjít z ilegality také skautskému hnutí. Od rozpuštění Junáka v letech 1948 - 1951 uplynulo již téměř dvacet let a většina vůdců působících v poválečném středisku v Moravské Třebové se odstěhovala nebo zemřela. Přesto zde zůstala zachována jakási kontinuita s poválečným skautováním. O obnovení Junáka v Moravské Třebové se začal zajímat bratr Miroslav Kužílek, který byl v poválečných letech členem smečky včítat. Po místních školách nechal vyhlásit, aby se zájemci o skautování z řad chlapců dostavili 22. května 1968 na první informativní schůzku. Z chlapců, kteří na tuto schůzku přišli a vytrvali, vznikla družina Lišek, která se stala základem prvního chlapeckého oddílu. K práci se postupně hlásili i další bývalí skauti, kteří většinou zažili skauting po válce jako děti. Skautské středisko v Moravské Třebové zahájilo svoji činnost v průběhu letních měsíců července a srpna 1968. V červenci 1968 kontaktoval bratr Kužílek bývalého skauta z Litomyšle Karla Metyše a dohodli se na vyřízení všech nezbytných formalit a kroků, nutných pro obnovení střediska v Moravské Třebové. V listopadu 1968 složili noví činovníci střediska na Pořadní skále skautský slib. V lednu 1969 byl obnoven také dívčí skauting. Základ budoucímu prvnímu dívčímu oddílu byl položen založením družiny Muchomůrek. Později přibýly družiny Srnek a Pomměnek. Podle registrace z roku 1969 mělo středisko tři oddíly chlapecké a jeden oddíl dívčí. V těchto oddílech bylo padesát pět chlapců, osmnáct dívek a deset činovníků, celkové mělo středisko osmdesát tři členů. Začalo se také pracovat na získání vhodnějších kluboven. Po několika jednáních s městem a památkáři byla junákům přidělena bývalá hradební bašta na Gorazdově ulici. Junáci ihned započali práce na její opravě. Také se podařilo získat vhodné místo pro vybudování táborové základny. Jednalo se o bývalou německou osadu „Na Kvíčalce“ ležící asi pět kilometrů od Moravské Třebové, v katastru obce Malíkov. Během jarních měsíců 1969 získalo středisko právní subjektivitu a byla zvolena středisková rada. Vůdcem střediska se stal bratr Karel Metyš, členy střediskové rady se stali bratři Pívec a Kužílek a sestra Šemberová. Před táborem byl uspořádán sběr starého železa a středisko tím získalo prostředky na zakoupení táborového inven-

táře. V letních měsících se na Kvíčalce ko- naly dva tábory. Od 20. července do 10. srpna 1969 probíhal tábor junáků, který vedl bratr Josef Pivec. Jako vedoucí se jej zú- častnili bratři Kužílek, Weissar st., Stloukal a Kristek.

Tábor vlčat probíhal od 10. do 24. srpna 1969 pod vedením bratra Zdenka Hubeného a Karla Metyše. Skautky svůj tábor neměly, a tak alespoň navštívily tábor skautů.

Vedoucí při balení tábora. Zadní řada zleva (dospělí): Vladimír Weissar st., Zdeněk Hubený, Jožka Pivec, Vlasta Stoupencová a Dagmar Metyšová. Přední řada zleva: Karel Metyš, Miloslav Kužílek.

Na podzim byla založena družina Jelenů a pokračovaly intenzivní práce na dokončení klubovny „Na baště“. Od října začal probíhat vůdcovský kurz pod vedením instruktora lesní školy a vůdce oddílu v nedaleké Nové Vsi, bratra Papežíka. Kurzu se účastnilo deset činovníků a činovnic a měl být završen v červnu vůdcovskými zkouškami. Dne 5. prosince 1969 se celé středisko sešlo na skautském mikulášském večeru se zpěvem, scénkami, rozdáváním dárků a promítáním filmových grotesek. Klubovna „Na baště“ byla slavnostně otevřena 5. ledna 1970 za účasti předsedy Okresní rady Junáka bratra Petrovického, tajemníka MěstNV a dalších hostů. Jeden skaut a jedna skautka při této příležitosti složili slib a středisku byla slavnostně předána nová středisková vlajka. V roce 1970 se středisko početně ještě rozrostlo. Sdružovalo tři oddíly junáků, z toho

jeden byl z Nové Vsi pod vedením bratra Papežíka, jeden oddíl vlčat a dva oddíly dívčí. Vůdcem prvního oddílu junáků byl bratr Miloslav Kužílek, druhého oddílu junáků bratr Antonín Kristek, třetího oddílu vlčat bratr Zdeněk Hubený, prvního oddílu dívčího sestra Vlasta Stoupencová a druhého oddílu dívčího sestra Miroslava Kantová. V družinách dále pracovali bratři Karel Metyš, Vladimír Weissar st., František Stejskal, Jiří Komoň, Josef Stloukal, sestry Dagmar Metyšová, Marie Kužílková, Květa Weissarová a Alena Šemberová. V oddílech bylo registrováno osmdesát dva chlapců, třicet pět děvčat a celé středisko i s činovníky čítalo sto třicet jedna členů. Vůdcem střediska byl opět zvolen bratr Karel Metyš, jeho zástupcem za dívčí kmen byla sestra Alena Šemberová, za chlapecký kmen bratr Josef Pivec, zdravotníkem střediska byla sestra MUDr. Helena Doleželová a tajemníkem bratr Kužílek.

o likvidaci Junáka s platností ke konci měsíce září téhož roku. Na podzim roku 1970 bylo i moravskotřebovské středisko postaveno před nelehkou otázkou, zda, na přání tehdejšího náčelníka Rudolfa Plajnera, zůstat s dětmi a pracovat dál pod hlavičkou Pionýrské organizace, nebo středisko rozpuštit. Vedení střediska se rozdělilo na dva proudy a na střediskové radě 23. září 1970 bylo rozhodnuto převést středisko pod Pionýrskou organizaci. Vedení pionýrské skupiny bylo svěřeno bratru Vladimíru Weissarovi st. Činovníci, kteří s tímto postupem nesouhlasili, řady rozpadajícího se střediska opustili.

1970 - 1989

Nově vzniklá pionýrská skupina paradoxně musela o svou existenci bojovat. Jako bývalé skautské středisko byla neustále pod drobnohledem okresních funkcionářů PO, kteří hledali sebemenší náznaky skautské činnosti poskytující důvod skupinu zrušit a zmocnit se jejího majetku. Přesto se však dařilo vést děti i nadále v duchu skautské výchovy. Významným mezníkem se stalo navázání patronátu s místním podnikem Toner, který od té doby držel nad bývalými skauty ochrannou ruku a pomáhal jim i v materiální oblasti. Pionýrská skupina po jednání s dědici dostala do vínku název po hrdinovi Sovětského svazu, ale, co bylo hlavní, také po bývalém skautovi generálu Antonínu Sochorovi. Veškerá činnost se víceméně zaměřila na pobyt v přírodě a tábornické dovednosti. K tomuto dobře sloužila táborová základna na Kvíčalce, která se od prvního tábora v roce 1969 již pěkně rozrostla. Rozebrána, opravena a na nové místo byla přenesena stará chata, byla vybudována kuchyně, jídelna, umývárny a sauna, postavena rozhledna a další drobné stavby. Tábory se zde od toho roku konají bez jediného vynechání pravidelně až do současnosti. V roce 1976 byl Vladimíru Weissarovi st. udělen zákaz práce s dětmi, a tak se vedení skupiny ujal další z bývalých skautů Zdeněk Hubený. Vladimír Weissar st. dostal na starost materiální záležitosti a táborovou základnu. Tato situace se dlouhodobě vyřešila až v roce 1978, kdy byl Zdeněk Hubený, zejména pro zdravotní obtíže, z této funkce nucen odstoupit. Vedení skupiny přebral další bývalý skaut František Slánský. Éra jeho vedení končí rokem 1987. V tomto roce došlo ve vedení skupiny ke krizi a hrozil její rozpad. Tehdy se vedení opět, ovšem pouze s tím, že je to jen na přechodnou dobu, ujal

Vladimír Weissar st., který do té doby vedl letní tábory a staral se o táborovou základnu na Kvíčalce.

Vladimír Weissar st. († 21. 2. 1998)

1989

Zhroucením komunistického režimu v listopadu 1989 se opět otevřel prostor pro obnovení a nový rozkvět skautingu. O obnovení skautského střediska v Moravské Třebové bylo rozhodnuto na nulté schůzi činovníků Junáka konané 17. ledna 1990 v klubovně „Na baště“. Všichni zde přítomní hlasovali pro převedení pionýrské skupiny gen. Sochora do obnovujícího se skautského hnutí. Dne 23. ledna 1990 se konala další schůze, na které byl sestaven a schválen text dopisu pro rodiče dětí oznamující přechod pod Junáka. O pár dnů později, 29. ledna 1990, bylo středisko Junáka zaregistrováno na MěstNV v Moravské Třebové, a tím začalo fakticky existovat. Vůdcem střediska se stal bratr Vladimír Weissar st. V červenci 1990 proběhl na Kvíčalce další letní tábor, tentokrát již v rychle se navracícím skautském duchu. Na podzim roku 1990 začal probíhat rádcovský kurz zakončený 16. listopadu téhož roku zkouškami. Dne 30. listopadu 1990 se uskutečnil volební sněm střediska, na kterém byla zvolena nová středisková rada, vůdcem střediska se stal bratr Karel Šnobl. Dne 2. března 1991 byl ustaven oddíl old skautů, vedením oddílu byl pověřen bratr Vladimír Weissar st. V průběhu března 1991 probíhalo intenzivní jednání mezi střediskem a MěstNV o bezplatném užívání domu v Horní ulici. Dům se vedení střediska podařilo získat, opravit a vybudovat zde klubovny. Dne 23. března 1991 proběhl na Kvíčalce pod vedením bratra Josefa Pivce slib vůdců chlapeckého kmene. Oddíl roverů a starších skautek připravil výstavu s názvem „Skauting v našem městě“ mapující činnost střediska, jeho historii i současnost. Vernisáž se konala 6. dubna 1991 a výstava měla velký úspěch. Ve stejný den, to jest 6. dubna, se také na Kvíčalce konal slib vůdkyň dívčího kmene pod vedením sestry Hany Tiché z Litomyšle a sestry Trudy Petrásové z Poličky. Začala se psát novodobá historie skautingu v našem městě.

Jiří Šmeral

Současnost střediska 509-04 v Mor. Třebové.

Tradice skautingu v Moravské Třebové sahá až do období první republiky. Místní středisko bylo stejně jako celá skautská organizace v poválečných letech dvakrát obnoveno a poté opět zrušeno. Nicméně zejména v krátkém období let 1968-70 byly vytvořeny dobré předpoklady, na které bylo možno navázat při třetí obnově v roce 1990.

Naše středisko v současné době má ve svém užívání klubovny v domě na ulici Horní čp. 34. Tento dům, mezi členy střediska zvaný "Barák", nám dalo do užívání po listopadové revoluci zastupitelstvo našeho města. Dříve se veškeré schůzky střediska odbyvaly na „Baště“ (součásti historického opevnění města) a v prostorách místního zámku. Z důvodu rekonstrukce těchto objektů se naše středisko přestěhovalo do nových prostor "Baráku". Dům byl původně určen k demolici, protože postavením silničního obchvatu u našeho města nebyl vhodný k bydlení. Po převodu našemu středisku jsme vlastními silami a výraznou materiální pomocí města v roce 1992/93 začali rekonstruovat. Vzniklo zde zázemí pro naši činnost. Na "Baráku" máme tři klubovny, kuchyňku, sociální zařízení a skladové prostory. Vybavení kluboven jsme získali zánikem pionýrské skupiny a koupí nábytku rušeného Sdruženého klubu pracujících.

Dále naše středisko disponuje táborovou základnou na Kvíčalce. Základna je vzdálená cca 7 km v lesích jižně od našeho města. Na této základně se "skautovalo" již v letech 1968-70. Obětavostí několika tehdejších členů, zejména Vladimíra Weissara st., se tato základna udržovala v činnosti. V letech 1972 zde pod jeho vedením vyrostla i nově zrekonstruovaná chata, která se stále rozrůstá a je pro naše členy velkou motivací k činnosti. Na základně kromě chaty vyrostla i roubená polní kuchyně s jídelnou, poměrně slušné hřiště, umývárna i s teplou vodou (mezi členy zvaná jako "sauna"). Celé tábořiště je vlastně několikastupňová mýtina, romanticky ukrytá v lese. V nejvyšší části je místo pro stany, tzv. "náměstíčko". Ve spodní části protéká potok, který je přehrazen a tvoří malý rybníček "Bahňák". Potůček pramení několik desítek metrů nad tábořištěm, kde z jednoho z pramenů byla vybudována studna k vlastnímu zásobování tábořiště pitnou vodou.

V současné době má naše středisko 136 členů, z toho 101 členů do 18ti let. Celkem máme šest oddílů, z toho dva chlapecké, tři dívčí a klub OS. Věkové rozčlenění střediska: 36 vřát, 10 skautů, 4 roveři, 23 světlušek, 25 skautek, 3 rangers a 35 dospělých. Z tohoto počtu dospělých je 25 činovníků ve funkcích od ZOV až po činovníky zastoupené v Okresní radě ve Svitavách, Kvalifikace činovníků: čekatelská zkouška - 24, vůdcovská zkouška - 13, lesní škola - 2, lékař inštruktor - 1.

Středisko je v současnosti řízeno střediskovou radou ve složení:

vedoucí střediska: Karel Šnobl - Demi vých. zprav. DK: Eva Maulerová - Maurenc vých. zpr. ChK: ing. Pavel Navrátil - Jessie revizní komise: Lubomír Grepl - Darzi, Vladislav Holešovský - Aladin, RNDr. Dagmar Štěpánková

hospodář: Lenka Navrátilová

tajemník: RNDr. Dagmar Štěpánková

tiskový zprav.: ing. Pavel Navrátil - Jessie

zdravotník: MUDr. Iva Bisová, Eva Vedmochová

Vedoucími oddílů jsou dále: Vladislav Holešovský, ing. Vojtěch Sedlák, Eva Maulerová, Eva Kubínová, Eva Vedmochová a Lubomír Grepl (klub oldskautů).

Kromě tradiční skautské činnosti oddíl podnikají celou řadu společných střediskových akcí, z nichž některé již mají mnohaletou tradici, např. Soutěž „O zlatou kulku Oldy Šetrného“, soutěž pro mladé literáty, malíře a fotografy „Talent“, dětské karnevaly a další akce ke Dni dětí, vánoční besídky, plavání v bazénu, skautský ples atd. Pokud to okolnosti dovolují, otevíráme svoje akce také pro širší neskautskou veřejnost. Při pořádání větších akcí spolupracujeme s řadou místních organizací a institucí, jako jsou např. Střední technická škola Ministerstva obrany, Kulturní služby města Moravská Třebová, Dům dětí a mládeže aj. Materiálně a finančně nás podporuje město, ale i místní firmy např. Abner, Agrostav, Diatext, Chas, Kovoservis.

Pravidelně se účastníme Svojsíkova závodu a závodu O totem náčelníka a stužku náčelní, ve kterých naše hlídky obsazují přední místa v okrese Svitavy a získaly již i několik pěkných umístění v chrudimské oblasti.

Samostatný roverský program (víkendové akce a letní tábory OSTEN) si organizují naši rádci a mladší vedoucí. Více jak rok působí při středisku také zatím neoficiální sdružení ROSA (rodinný skauting), které organizuje akce pro předškolní děti a nejmladší školáčky, zatím převážně z řad současných nebo bývalých členů střediska.

Drakiáda ROSY

Ve středisku nákladem 35 výtisků vychází střediskový časopis (přibližně měsíčník) „TŘESKAN“ (TŘEbovské SKAutské Noviny), v rozsahu 8 až 16 stránek formátu A4). Předchůdcem tohoto časopisu byl střediskový Věstník s přílohou R+R Žihadlo.

Středisko se významně podílí také na organizování rádcovských a čekatelských kursů v rámci okresu Svitavy. Členové střediska se rovněž aktivně účastní akcí jiných středisek okresu, např. „Blízká setkání“ pro R+R, hudební soutěže „Balvan“ aj.

Stejně jako celé hnutí stojíme před celou řadou problémů, jako stabilizace členské základny, získání a udržení většího počtu mladých vůdců a vůdkyň, tvorba přitažlivého pestrého programu (který obstojí v silné konkurenci ostatních organizací a přitom vychází z nejlepších skautských metod a idejí), obnova a modernizace materiálního vybavení, zabezpečení prostředků na činnost střediska a provozu základny atd. Úkolů je mnoho a to, zda a jak se s nimi vypořádáme, záleží nejvíce na nás samých.

Demi + Jessie

Příloha dole: Vývoj počtu členů střediska

Základní podmínky pro konání sněmu OS (stejně jako listopadové celokmenové porady) vytvořila Střední technická škola Ministerstva obrany (STŠ MO) Moravská Třebová. Vojenské školství má však v Moravské Třebové mnohaletou tradici.

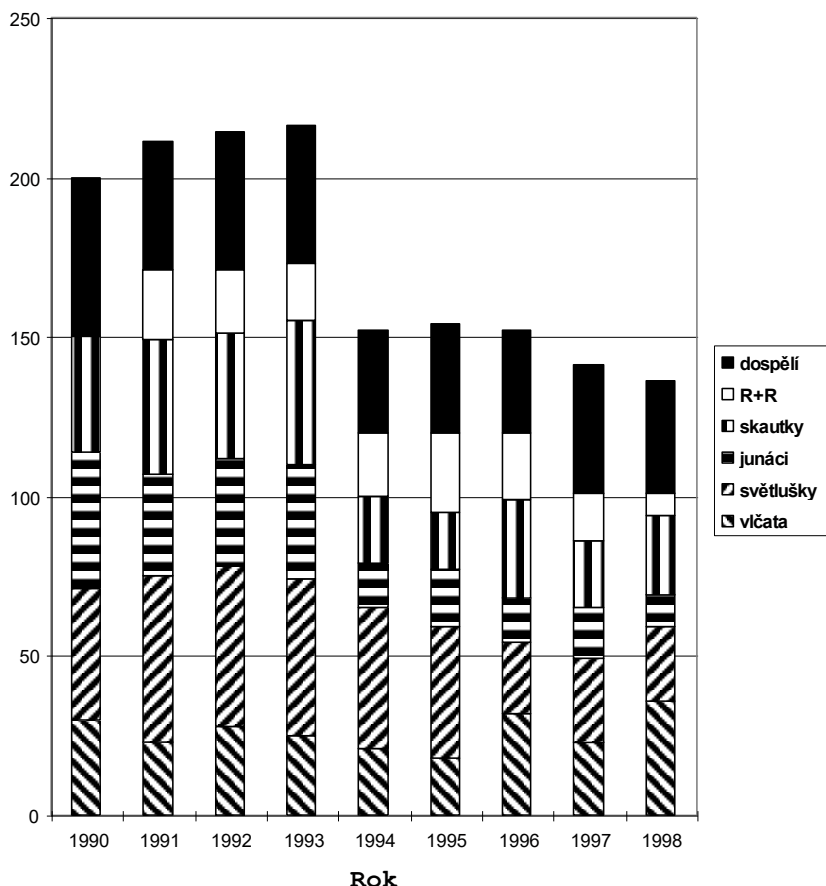
Historie objektu vojenské školy v Moravské Třebové

... Na počátku tohoto století tvořilo M. Třebovou z 90 procent německé obyvatelstvo, zbytek byli Češi. V roce 1914 na pokraji města vznikl barákový tábor určený jako lazaret rakouské armády. Od roku 1917 zde našlo útočiště několik set uprchlíků z Haliče. Po válce byl uprchlický tábor zrušen a vznikla zde mimo jiné dětská feriální kolonie a útulek pro válečné invalidy. V roce 1921 zde bylo zřízeno gymnázium pro děti běženců z území Ruska, kteří po revoluci uprchli přes Krym. Spolu s gymnáziem zde

byla kolonie válečných invalidů, slepců a repatriční stanice. V roce 1935 zde bylo v rámci eliminace německého nacionalismu zřízeno Státní vojenské reálné reformované gymnázium, které neutilovalo vojenskou symboliku, ale vlastní znak stylizovaný z meče a dvou lilí. Ukončení školy bylo vynuceno v roce v souvislosti s vyčleněním území do tzv. Sudet k Německé říši. Přes krátkou dobu trvání gymnázia prošlo jeho učebnami přes 700 chovanců, kteří se účinně zapojili do domácího i zahraničního odboje. Po převzetí areálu německou brannou mocí, zde probíhal do roku 1941 vojenský výcvik „sudetských“ Němců. Po jejich odchodu na východní frontu zde byl zřízen důstojnický zajatecký tábor, ve kterém bylo postupně umístěno několik tisíc Francouzů, Jugoslávců a Angličanů. Tábor měl výjimečně příznivý režim. Za celou dobu jeho trvání zemřeli pouze tři Francouzi. V roce 1945 zde bylo zřízeno velitelství 1. tankového sboru, v jehož držení byly zástavy Čs. obrněné brigády v Anglii a 1. čs. samostatné brigády v SSSR. V roce 1949 byla zřízena Vojenská škola Jana Žižky z Trocnova. Od roku 1969 je škola přejmenována na Vojenské gymnázium Jana Žižky. Od roku 1989 došlo k významné změně zaměření školy. V současné době zde je umístěna Odborná škola vojenské policie a Střední technická škola MO, která se vrátila k původní symbolice školy a svým čestným názvem „Škola čs. obce legionářské“ i ideám našich Legií...

Kmenové noviny OS (leden 1998, str. 15).

Vývoj počtu členů střediska Mor. Třebová

Ohlasy listopadové celokmenové porady OS v regionálním tisku

Všale Na písku Střední technické školy ministerstva obrany se 14. až 15. listopadu konala celorepubliková celokmenová porada Oidskaulů. Účastníci ocenili přípravu, kterou této akci věnovala místní organizace Junáka. Mezi hosty byli (na snímku zleva) Jaroslav Chládek, župní zpravodaj z Hradce Králové, Ivo Štaviček, náčelník Oidskaulů z Karlových Varů, Vladimír Šýkora, člen náčelnictva OS z Prahy a Luboš Pavlín, místopředseda OS z Ústí nad Labem. Foto: J. Strouhal

Moravskotřebovské noviny, roč. 2, č. 12 (prosinec 1997)

V Moravské Třebové se podávaly "levačky"

Hlasem jedné skupiny v Mor. Třebové byl také zpravodaj Junáka dr. J. Novotný. Na druhém snímku je pořadí na úvodním zasedání Junáka Chládek. Foto: J. Strouhal

Týdeník, roč. 6, týden 48 (26. 11. 1997)